

**Uchwała Nr XLV/370/17
Rady Miejskiej w Świętochłowicach
z dnia 19 grudnia 2017 r.**

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2018.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875), art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487, z późn. zm.), art. 10 ust. 1-4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2017 r. poz. 783, z późn. zm.)

**Rada Miejska w Świętochłowicach
uchwała:**

§ 1

Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2018, którego treść stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§2

Wykonanie uchwały powierzyć Prezydentowi Miasta Świętochłowice.

§3

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2018 r.

**PRZEWODNICZĄCY RADY MIEJSKIEJ
W ŚWIĘTOCHŁOWICACH**

Rafał Łataś

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH
ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
NA ROK 2018**

Wstęp

Jednym z poważnych problemów otaczającego nas świata jest poszukiwanie przez poszczególne jednostki przyjemności w stosowaniu środków psychoaktywnych, które:

- wpływają na centralny układ nerwowy;
- przyjmowane są w celu doznania przyjemności, zmiany świadomości, uzyskania określonego nastroju, przeżycia ekstremalnych doznań;
- wpływają na organizm człowieka powodując w różnym stopniu zmiany psychiczne (np. euforię, zmieniony odbiór rzeczywistości, iluzje, omamy, zaburzenia pamięci) oraz fizyczne (np. wzrost ciśnienia krwi, przyspieszenie tętna, pobudzenie);
- przewlekłe przyjmowane mogą prowadzić do uzależnienia, które często nazywane też jest alkoholizmem, narkomanią czy toksykomanią;
- mają pochodzenie naturalne lub syntetyczne;
- często, szczególnie w publikacjach popularnych są dzielone na tzw. narkotyki miękkie (jako bezpieczne, mało szkodliwe) oraz twarde (niebezpieczne, groźne). Określenia te są mylące, nieprawdziwe, dają złudne poczucie bezpieczeństwa np. przy stosowaniu marihuany.

W Polsce obowiązuje podział substancji psychoaktywnych na trzy główne grupy:

- alkohol, opiaty, leki uspokajające i nasenne (działające głównie rozluźniająco, uspokajająco, nasennie)
- kanabinoles i inne substancje halucynogenne, lotne rozpuszczalniki (działające głównie euforycznie, powodujące omamy, urojenia)
- kokaina i inne substancje stymulujące, nikotyna (działające pobudzająco, podwyższające nastrój)

Wybrane przykłady szkód zdrowotnych i społecznych związanych z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych:

Somatyczne szkody zdrowotne

- Ostre zatrucie (przedawkowanie)
- Wychudzenie, wyniszczenie
- Zakrzepy w żyłach i zatoki tętnicze
- Infekcja HIV i choroba AIDS
- Wirusowe zapalenie wątroby HBV, HCV, HDV, rzadziej HAV
- Zakażenia bakteryjne, w tym posocznice - np. gronkowiec złocisty
- Zapalenia płuc, oskrzeli, zatok

- Owrzodzenie skrzydełek nosa i okolicy pod nosem
- Martwica przegrody nosowej
- Świerzb, grzybica
- Choroby przenoszone drogą płciową
- Patologie ciąży i porodu
- Napady drgawkowe
- Ropnie, ropowice skóry w miejscach po zastrzykach

Psychiczne szkody zdrowotne

- Bezsenna
- Depresja / próby samobójcze
- Zaburzenia nastroju (agresja, drażliwość, przygnębienie, apatia)
- Zaburzenia pamięci
- Ostre i przewlekłe psychozy
- Zaburzenia seksualne
- Zespoły organiczne, np. otępienie
- Zaburzenia uczuciowości

Szkody społeczne

- Osłabienie więzi rodzinnych
- Bezdomność
- Bezrobocie
- Konflikty z prawem
- Inwalidztwo
- Utrata zdolności do samodzielnego i odpowiedzialnego funkcjonowania
- Obciążenie społeczeństwa pomocą socjalną

Definicje

Uzależnienie jest to kompleks zjawisk fizjologicznych, behawioralnych i poznawczych, wśród których zachowania związane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych uzyskują wyraźną przewagę nad innymi, które były charakterystyczne dla danej osoby. Jest to zespół określonych objawów i zachowań, wywołanych nieodpartym pragnieniem przyjmowania substancji psychoaktywnych (głód psychiczny). Uzależnienie może rozwinąć się w wyniku używania substancji psychoaktywnych i jest przekroczeniem bardzo ulotnej i trudnej do zauważenia granicy między chęcią, która wyraża dobrowolność, a przymusem, który całkowicie zaburza kontrolę. Tę granicę przekracza się tylko raz, ale bezpowrotnie. Uzależniony, nawet gdy nie przyjmuje substancji psychoaktywnych, do końca życia pozostaje osobą uzależnioną. Uzależnienie jest przewlekłą chorobą centralnego układu nerwowego, która charakteryzuje się okresami remisji (abstynencji) i nawrotów.

Uzależnienie prowadzi do powstania wielu szkód, m. in.:

- somatycznych
- psychicznych
- społecznych

Uzależnienie często kończy się śmiercią z powodu następstw zdrowotnych – w związku z tym osoby uzależnione powinny się leczyć.

Leczenie uzależnienia – to działanie służące redukcji objawów i przyczyn zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania wynikających z używania substancji psychoaktywnych. Przykładami działań leczniczych w tym zakresie są: programy psychoterapii uzależnienia od alkoholu, farmakologiczne wspieranie psychoterapii, leczenie alkoholowych zespołów abstynenckich.

Rehabilitacja (postępowanie po leczeniu) – to działania podtrzymujące zmianę u osób uzależnionych po zakończeniu leczenia uzależnienia, utrwalające efekty leczenia, uczące umiejętności służących zdrowieniu oraz pomagające w podejmowaniu i realizacji zadań wynikających z ról społecznych. Przykładami są: treningi zapobiegania nawrotom w uzależnieniu, grupy wsparcia dla „absolwentów” leczenia uzależnień, treningi zachowań konstruktywnych, programy wychodzenia z bezdomności, grupy samopomocowe Anonimowych Alkoholików, kluby abstynenta, programy aktywizacji zawodowej.

Zespół uzależnienia od alkoholu - jest to kompleks zjawisk fizjologicznych, behawioralnych i poznawczych, wśród których picie alkoholu dominuje nad innymi zachowaniami, które miały poprzednio dla pacjenta większą wartość. Głównym objawem zespołu uzależnienia jest pragnienie alkoholu (często silne, czasami przemożne).

Na ostateczne rozpoznanie uzależnienia pozwala identyfikacja trzech lub więcej następujących cech lub objawów występujących łącznie przez pewien czas w ciągu ostatniego roku (picia):

1. Silne pragnienie lub poczucie przymusu picia („głód alkoholowy”).
2. Upośledzona zdolność kontrolowania zachowań związanych z piciem (trudności w unikaniu picia, trudności w zakończeniu picia do wcześniej założonego poziomu, nieskuteczność wysiłków zmierzających do zmniejszenia lub kontrolowania picia).
3. Fizjologiczne objawy stanu odstawienia pojawiającego się, gdy picie alkoholu jest ograniczone lub przerywane (drzenie mięśniowe, nadciśnienie tętnicze, nudności, wymioty, biegunki, bezsenność, rozszerzenie źrenic, wysuszenie śluzówek, wzmożona potliwość, zaburzenia snu, niepokój, drażliwość, lęki, padaczka poalkoholowa, omamy wzrokowe lub słuchowe, majaczenie drzenne) albo używanie alkoholu lub pokrewnie działających substancji (np. leków) w celu złagodzenia ww. objawów, uwolnienia się od nich lub ich uniknięcia.
4. Zmieniona (najczęściej zwiększona) tolerancja alkoholu (ta sama dawka alkoholu nie przynosi oczekiwanego efektu) - potrzeba spożycia większych dawek dla wywołania oczekiwanego efektu.

5. Z powodu picia alkoholu – narastające zaniedbywanie alternatywnych źródeł przyjemności lub zainteresowań, zwiększona ilość czasu przeznaczona na zdobywanie alkoholu lub jego picie, bądź uwolnienia się od następstw jego działania.
6. Uporczywe picie alkoholu mimo oczywistych dowodów występowania szkodliwych następstw picia (picie alkoholu, mimo że charakter i rozmiary szkód są osobie pijącej znane lub można oczekiwać, że są znane).

Zespół uzależnienia od alkoholu jest najpoważniejszy problem spośród grupy problemów alkoholowych, do której należą też:

1. **Ryzykowne spożywanie alkoholu** – to picie nadmiernej ilości alkoholu (jednorazowo i w określonym przedziale czasu) nie pociągające za sobą aktualnie negatywnych konsekwencji, przy czym można oczekiwać, że konsekwencje te pojawią się, o ile obecny model picia alkoholu nie zostanie zmieniony. Robocza definicja Światowej Organizacji Zdrowia określa picie ryzykowne w następujący sposób: picie ryzykowne to regularne średnie spożycie alkoholu w ilości 20-40 g czystego alkoholu dziennie przez kobiety i 40-60 g dziennie przez mężczyznę, przy jednoczesnym łącznym spożyciu czystego alkoholu w tygodniu przez kobiety zawierającym się w przedziale 140-209 g, a w przypadku mężczyzn – 280-349 g.
  2. **Szkodliwe picie alkoholu** – opisywane jest jako wzorzec picia, który już powoduje szkody zdrowotne, fizyczne, bądź psychiczne; ale również psychologiczne i społeczne, przy czym nie występuje uzależnienie od alkoholu. Aby rozpoznać szkodliwe używanie alkoholu, opisany wzorzec picia powinien utrzymywać się przez co najmniej miesiąc lub występować w sposób powtarzający się w ciągu 12 miesięcy. Robocza definicja Światowej Organizacji Zdrowia określa picie szkodliwe w następujący sposób: picie szkodliwe to regularne średnie spożywanie alkoholu w ilości ponad 40 g czystego alkoholu dziennie przez kobietę i ponad 60g dziennie przez mężczyznę, przy jednoczesnym łącznym spożyciu 210 g lub więcej w tygodniu przez kobiety i 350 g i więcej w tygodniu przez mężczyzn.
- Jako picie szkodliwe określone jest też spożywanie każdej ilości alkoholu przez: kobiety w ciąży, matki karmiące, chorych przewlekle, osoby przyjmujące leki, osoby starsze.

I. PROBLEMY ZWIĄZANE Z NADUŻYWANIEM SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH

Spośród licznych problemów społecznych, jakie występują w naszym kraju, problemy związane z alkoholem mają szczególne znaczenie. Wynika to przede wszystkim z rozmiarów szkód alkoholowych oraz kosztów społecznych i ekonomicznych, jakie z tego tytułu ponosi budżet państwa – szacowanych na 1,3% PKB (w roku 2009- 17,45 mld zł). Konsumpcja alkoholu ma istotny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne zarówno jednostek jak i rodzin, a jej konsekwencje dotyczą nie tylko osób pijących szkodliwie, ale wpływają na całą populację. Nadużywanie alkoholu powoduje wiele szkód społecznych, tj. zakłócenia bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, przemoc w rodzinie, ubóstwo i bezrobocie. Dlatego działania w zakresie zapobiegania

problemom alkoholowym i rozwiązywania ich powinny być przedmiotem szczególnej troski ze strony organów administracji samorządowej.

W rodzinach z problemem alkoholowym, w których co najmniej jedna osoba pije w sposób szkodliwy dla niej i dla członków tej rodziny, żyje 3-4 mln osób, w tym 1,5 - 2 mln dzieci, 2,5 mln osób nadużywających alkoholu oraz 700-900 tys. osób uzależnionych. Wśród najważniejszych konsekwencji życia w rodzinie z problemem alkoholowym wyróżnia się szkody: fizyczne, psychosomatyczne, psychologiczne, emocjonalne i psychospołeczne.

Życie w rodzinie z problemem alkoholowym jest związane zazwyczaj z niższym statusem socjoekonomicznym, chronicznym stresem, ograniczonymi możliwościami zdobywania wykształcenia i kariery zawodowej. Dodatkowo członkowie rodzin z problemem alkoholowym są grupą ryzyka, która jest szczególnie narażona na przemoc. Trzeba jednak pamiętać, że przemoc może mieć miejsce zarówno w tzw. rodzinach dysfunkcyjnych (gdzie są takie zjawiska, jak: uzależnienie, bezrobocie itp.), jak i w rodzinach o wysokim statusie społecznym, w których z pozoru nie ma większych problemów.

Badania wykazują, że co trzeci Polak (36%) przyznaje, że przynajmniej raz doświadczył którejś z form przemocy. Nieco mniej, bo 30% badanych, doświadczyło przemocy więcej niż raz, natomiast co dziewiąty (11%) wielokrotnie doświadcza przemocy (TNS OBOP 2007 r. na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej).

Zgodnie z raportem Światowej Organizacji Zdrowia pt. „Zagrożenia dla zdrowia światowego. Śmiertelność i obciążenie chorobami powodowane wybranymi najpoważniejszymi zagrożeniami” (wydanie z 2009 r.) alkohol znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia populacji, a ponad sześćdziesiąt rodzajów chorób i urazów ma związek z alkoholem. Dane Światowej Organizacji Zdrowia wskazują, że konsumpcja alkoholu w Regionie Europejskim jest najwyższa w porównaniu z innymi regionami świata. Wynosi 11 litrów czystego alkoholu w przeliczeniu na 1 dorosłego mieszkańca¹. Na całym świecie alkohol jest przyczyną 3,8% zgonów w ciągu roku (2,3 mln osób) oraz 4,5% DALY (Disability Adjusted Life – Years) – co daje 69 mln lat. Rozmiary szkód mogą być zmniejszone przez skuteczną politykę wobec alkoholu i problemów z nim związanych.

Kolejnym istotnym problemem jest uzależnienie do narkotyków, który dotyczy znaczną część społeczeństwa, zarówno dorosłych, jak i młodzież, a nawet dzieci. W dzisiejszych czasach coraz więcej nastolatków sięga po narkotyki, na początku są to tzw. „miękkie narkotyki”, by w następnej kolejności zamienić je na tzw. „twarde narkotyki”. Zazywanie obu tych grup substancji może w efekcie doprowadzić do uzależnienia, czego konsekwencją jest zależność psychiczna, a także w niektórych sytuacjach również zależność fizyczna. W przypadku odstawienia narkotyków wystąpić może zespół abstynencyjny, który charakteryzuje się zawsze nieprzyjemnym przebiegiem, a jego rezultatem będzie poszukiwanie środka odurzającego, w celu zniesienia takiego stanu. Narkomania to choroba, która wymaga leczenia, a osoba uzależniona powinna mieć świadomość, iż walka toczy się o jej zdrowie, a w skrajnych przypadkach nawet o życie. Do najgroźniejszych skutków używania narkotyków należą zakażenia AIDS/HIV oraz zgony z powodu przedawkowania. Obecnie oferta narkotyków jest bardzo

---

¹ Anderson P., Baumberg B., Alkohol w Europie, Wydawnictwo Edukacyjne PARPAMED, Warszawa 2007

bogata, a z dostępem do nich nie ma większych problemów, dlatego stają się one ogromną pokusą oraz wielkim zagrożeniem dla młodej osoby. W związku z tym problem narkomanii jest ciągle aktualny. Dlatego też należy podjąć działania mające na celu zmniejszenie tego zjawiska oraz pomoc osobą, które borykają się z tym nałogiem.

Uzależnienie od substancji psychoaktywnych rodzi szereg problemów zdrowotnych dla człowieka. Mogą być to m.in. śmiertelne zatrucia (przedawkowania), ostre i przewlekłe zaburzenia psychiczne, zaburzenia funkcjonowania poszczególnych narządów lub całego organizmu. Wszystko to prowadzi do obniżenia jakości życia i jego skrócenia. Uzależnienia są przyczyną niebagatelnych szkód społecznych. Na poziomie funkcjonowania rodziny prowadzą do poważnych problemów natury emocjonalnej i ekonomicznej. Na poziomie społeczeństw prowadzą do rosnących kosztów opieki medycznej, powiększania się grupy osób chorych i niepełnosprawnych. Około 50% wszystkich samobójstw popełnianych jest pod wpływem substancji psychoaktywnych, a do więcej niż połowy śmiertelnych wypadków drogowych przyczynia się osłabienie zdolności motorycznych kierowców z powodu alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych. Rozprzestrzenianie się chorób przenoszonych przez krew, wśród nich HIV/AIDS i wirusowego zapalenia wątroby jest w dużej mierze skutkiem używania narkotyków drogą dożylną. Jak widać, zjawisko używania środków odurzających przez poszczególne jednostki ma z reguły także określone negatywne konsekwencje dla ich najbliższego otoczenia oraz zakłóca prawidłowe funkcjonowanie całego społeczeństwa rodząc dlań szereg szkód i kosztów, dlatego też problem ten nie może pozostać kwestią społecznie obojętną.

II. PODSTAWY PRAWNE

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2018 rok zwany dalej „Programem”, opracowany został zgodnie z wymogami ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r., poz. 487 z późn. zm.). Program stanowi część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Świętochłowic do roku 2030, przyjętej Uchwałą Rady Miejskiej w Świętochłowicach Nr X/88/15 z dnia 3 czerwca 2015 r. Program określa kierunki działań w zakresie profilaktyki uzależnień oraz ograniczania szkód zdrowotnych i społecznych wywołanych przez używanie i nadużywanie środków psychoaktywnych, uwzględniając cele operacyjne Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016 -2020, przyjętego rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r. w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi.

Program zakłada kontynuację dotychczasowych działań, przewiduje przedsięwzięcia informacyjne i edukacyjne skierowane do ogółu mieszkańców, wdrażanie w środowiskach lokalnych rekomendowanych programów profilaktycznych. Uwzględnia działania ograniczające dzieciom i młodzieży dostęp do substancji psychoaktywnych oraz udzielenie profesjonalnej pomocy i wsparcia osobom uzależnionym.

Obowiązek prowadzenia przez gminę działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych został nałożony ustawą

z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. W szczególności zadania te obejmują:

1. zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
4. wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
5. podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
6. wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Podstawą do prowadzenia działań w zakresie przeciwdziałania narkomanii jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii, która stanowi, że do zadań własnych gminy w tym obszarze należy:

1. zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej;
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
4. wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
5. pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

III. HARMONOGRAM REALIZACJI I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Program realizowany będzie przez cały rok kalendarzowy 2018 w ramach środków finansowych planowanych w Budżecie Miasta Świętochłowice, stanowiących dochody z tytułu wydawania zezwoleń

na sprzedaż napojów alkoholowych (100% wydatków). Dodatkowym źródłem finansowania mogą być środki pozyskane zarówno przez Gminę Świętochłowice jak i poszczególnych realizatorów Programu.

IV. ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH.

- 1) Członkowi Komisji przysługuje miesięczne wynagrodzenie w zryczałtowanej wysokości 250 zł (brutto).
- 2) Przewodniczącemu Komisji przysługuje miesięczne wynagrodzenie w zryczałtowanej wysokości 600 zł (brutto).
- 3) Sekretarzowi Komisji przysługuje miesięczne wynagrodzenie w zryczałtowanej wysokości 500 zł (brutto).

V. REALIZACJA ORAZ KONTROLA REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII.

Program realizowany jest przez Urząd Miejski w Świętochłowicach. Bieżący nadzór nad realizacją Programu sprawuje Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Miejskiego w Świętochłowicach. Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii przekazywane będzie Radzie Miejskiej w Świętochłowicach w terminie do 15 marca następnego roku za rok uprzedni.

VI. CEL I OCZEKIWANE EFEKTY PROGRAMU

1. Cel główny

Celem głównym Programu jest prewencja i zmniejszenie rozmiarów alkoholizmu i narkomanii oraz zjawisk z nimi związanych na terenie Gminy Świętochłowice, a w szczególności:

- stworzenie warunków podejmowania leczenia przez osoby uzależnione od alkoholu lub innych środków psychoaktywnych;
- ograniczanie zaburzeń życia rodzinnego i społecznego spowodowanych używaniem substancji psychoaktywnych i występowania zjawiska przemocy w rodzinie;
- wspieranie zdrowych form spędzania wolnego czasu przez osoby dorosłe, dzieci i młodzież;
- realizacja programów profilaktycznych rekomendowanych promujących trzeźwy, bezpieczny styl życia oraz kształtujących postawy i zachowania prozdrowotne dzieci i młodzieży;
- działania informacyjno – edukacyjne, w tym kampanie edukacyjne dotyczące ryzyka szkód wynikających ze spożywania alkoholu i zażywania narkotyków;
- reintegracja zawodowa i społeczna osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków i wykluczonych społecznie w Centrum Integracji Społecznej w Świętochłowicach.

2. Oczekiwane efekty

- zmniejszenie liczby osób uzależnionych od alkoholu i innych środków psychoaktywnych;
- poprawa funkcjonowania psychospołecznego osób uzależnionych;
- zmiana sposobu spędzania wolnego czasu;
- opóźnienie wieku inicjacji u młodzieży;
- złagodzenie problemu marginalizacji;
- zdobycie umiejętności zawodowych i społecznych.

VII. ZADANIA PROGRAMU

Zadanie nr 1

Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem

- A. Podejmowanie działań mających na celu kształcenie umiejętności pozwalających na pełnienie ról społecznych osobom uzależnionym od alkoholu po zakończeniu leczenia odwykowego oraz osobom uzależnionym od narkotyków po zakończeniu terapii w zakładzie opieki zdrowotnej.
- B. Prowadzenie działań profilaktycznych.
- C. Prowadzenie działań mających na celu pomoc osobom uzależnionym od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych.

Realizatorzy zadania:

- Centrum Integracji Społecznej
- Zespół Opieki Zdrowotnej w Świętochłowicach Sp. z o.o.

„Centrum Integracji Społecznej” (CIS) jest przede wszystkim przedsięwzięciem edukacyjnym, w którym osoby wykluczone (m.in. osoby uzależnione od alkoholu, narkotyków i innych środków odurzających), uczestnicząc w różnego rodzaju kursach, warsztatach i spotkaniach integracyjnych, uczą się zachowań społecznych i ekonomicznych, przygotowując się do pracy na otwartym rynku. Centrum oferuje także swoim uczestnikom rozwiązywanie problemów osobistych i rodzinnych w grupach wsparcia i samopomocy. Dzięki CIS osoba wykluczona społecznie odzyskuje godność i wiarę w siebie.

Zespół Opieki Zdrowotnej w Świętochłowicach Sp. z o.o. oferuje specjalistyczną pomoc w ocenie stopnia zaawansowania problemu uzależnienia oraz aktualnego stanu zdrowia i zapewnia profesjonalną terapię. Pacjenci Zespołu Opieki Zdrowotnej w Świętochłowicach Sp. z o.o. korzystający z zajęć grupowych i konsultacji indywidualnych zyskują szansę zdobycia wiedzy o chorobie, skutecznych sposobach radzenia sobie z jej konsekwencjami oraz o możliwościach motywowania osób uzależnionych do podjęcia leczenia odwykowego.

W ramach Zespołu Opieki Zdrowotnej w Świętochłowicach Sp. z o.o. działa Oddział Terapii

Uzależnienia Od Alkoholu, który wspólnie z Oddziałem Psychiatrycznym z Pododdziałem Detoksykacji i Ośrodkiem Rozwiązywania Problemów Alkoholowych prowadzi kompleksowe leczenie uzależnienia od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych. Jest Oddziałem stacjonarnym, całodobowym, koedukacyjnym. Świadczenia zdrowotne udzielane są osobom z rozpoznaniem:

- uzależnienia od alkoholu;
- uzależnienia od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych niewymagających innych, specjalistycznych form leczenia;
- uzależnienia od alkoholu ze współistniejącymi innymi zaburzeniami psychicznymi niewymagających innego, specjalistycznego leczenia.

W Zespole Opieki Zdrowotnej w Świętochłowicach Sp. z o.o. działa również Ośrodek Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Dzienny Oddział Leczenia Uzależnień:

Ośrodek Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia) – jest placówką ambulatoryjną, której celem jest realizacja indywidualnych i grupowych świadczeń zapobiegawczo-leczniczych dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin, a w szczególności:

- działania diagnostyczne w zakresie zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania spowodowanych używaniem alkoholu i naprzemiennym przyjmowaniem innych środków, a także diagnozę zaburzeń nawyków i popędów;
- działania diagnostyczne w zakresie zaburzeń psychicznych wśród rodzin i bliskich osób uzależnionych;
- psychoterapię indywidualną i grupową osób uzależnionych od alkoholu;
- poradnictwo i pomoc psychologiczną dla osób dotkniętych problemem picia bliskiej osoby;
- psychoterapię indywidualną i grupową osób współuzależnionych;
- psychoterapię indywidualną osób z syndromem Dorosłego Dziecka Alkoholika.

Dzienny Oddział Leczenia Uzależnień – zadaniem oddziału jest dzienna opieka nad osobami uzależnionymi od alkoholu. Oferta skierowana jest przede wszystkim do osób które, mają mało doświadczeń w utrzymywaniu dłuższej abstynencji, źle znoszą abstynencje, potrzebują częściowej izolacji aby mogły skoncentrować się na leczeniu, chcą uczestniczyć w intensywnym programie terapii, a jednocześnie wskazana jest ich obecność w domu z najbliższymi. Cykl leczenia jednego pacjenta w oddziale dziennym wynosi sześć tygodni. Program terapeutyczny realizowany jest codziennie od poniedziałku do piątku (poza dniami ustawowo wolnymi). Program obejmuje 5 godzin dziennie zorganizowanych terapeutycznych oddziaływań grupowych, dodatkowo pacjenci mają możliwość skorzystania z indywidualnych konsultacji psychologicznych oraz konsultacji lekarza psychiatry.

Warunkiem skuteczności wszelkich działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych i członków ich rodzin jest zapewnienie dostępności do profesjonalnej i efektywnej terapii. Zarówno Centrum Integracji Społecznej, jak i Zespołu Opieki Zdrowotnej w Świętochłowicach Sp. z o.o są profesjonalnymi instytucjami świadczącymi pomoc m.in. osobom uzależnionym, a Gmina powinna wspierać finansowo działalność tego typu podmiotów.

Zadanie nr 2

Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie

- A. Podejmowanie działań zobowiązujących osoby uzależnione do podjęcia leczenia odwykowego, w tym również:
- przyjmowanie zgłoszeń dotyczących osób nadużywających alkoholu;
  - motywowanie członków rodzin do podjęcia terapii dla osób współuzależnionych;
  - finansowanie badań wykonywanych przez biegłych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazywanie rodzaju zakładu leczniczego;
  - finansowanie wynagrodzenia członków GKRPA oraz szkoleń i podróży służbowych członków GKRPA.
- B. Objęcie wsparciem psychologicznym i prawnym ofiar przemocy w rodzinie.
- C. Współpraca z osobami pracującymi z ofiarami przemocy w rodzinie (kuratorzy, pedagodzy, policjanci, pracownicy socjalni).
- D. Współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w tym finansowanie szkoleń i podróży służbowych członków zespołu oraz grup roboczych.
- E. Wsparcie działań związanych z realizacją Programu Aktywności Lokalnej na rzecz profilaktyki uzależnień.

Realizatorzy zadania:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Ośrodek Pomocy Społecznej
- Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Przystań”
- organizacje pozarządowe oraz inne podmioty zgodnie z art. 3 ust 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

Wychowywanie się w rodzinie z problemami alkoholowymi skutkuje szczególnie dramatycznymi konsekwencjami dla rozwoju fizycznego i psychicznego dzieci. Żyją one w stanie chronicznego napięcia i stresu, w poczuciu braku bezpieczeństwa emocjonalnego i fizycznego, doświadczają wielu traumatycznych przeżyć, często są ofiarami przemocy ze strony najbliższych lub otoczenia. Dzieci te nie mogą liczyć na wsparcie i pomoc bliskich i dlatego organizowanie i udzielanie im pomocy z zewnątrz powinno być jednym z priorytetowych zadań realizowanych w ramach Programu.

Zadanie Nr 3

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych

- A. Finansowanie zadań realizowanych w ramach szkolnych programów profilaktyki:
- programy profilaktyczne rekomendowane w ramach systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia,
  - warsztaty skierowane do dzieci i młodzieży oraz dla nauczycieli i pedagogów szkolnych;
  - spektakle profilaktyczne;
  - programy wspierające umiejętności wychowawcze dla rodziców;
  - zakup nagród w konkursach o tematyce antyalkoholowej organizowanych w placówkach oświatowych.
- B. Organizacja wydarzeń kulturalno-sportowych oraz rekreacyjnych będących uzupełnieniem działań profilaktycznych.
- C. Organizacja kampanii edukacyjnych dotyczących szkód ryzyka wynikających ze spożywania alkoholu i zażywania narkotyków;
- D. Aktywny udział w ogólnopolskich, regionalnych i lokalnych kampaniach edukacyjnych w zakresie problematyki uzależnień kierowanych do lokalnej społeczności;
- E. Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych w formie świetlic socjoterapeutycznych i środowiskowych realizujących programy profilaktyczne, w tym organizację „Akcji lato”.
- F. Prowadzenie bezpośredniej pracy socjalnej oraz działalności profilaktycznej w środowisku zagrożonym uzależnieniem od substancji psychoaktywnych.

Realizatorzy zadania:

- Ośrodek Sportu i Rekreacji „Skalka”
- Placówki oświatowe znajdujące się na terenie Miasta Świętochłowice
- Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Świętochłowicach
- organizacje pozarządowe oraz inne podmioty zgodnie z art. 3 ust 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

Wszelkie działania zapobiegawcze będą tym bardziej skuteczne, im mocniej zintegrowany będzie system gminnej profilaktyki. Powinien on więc zawierać jak najwięcej środowiskowych programów, czynnie angażujących wiele grup lokalnej społeczności (młodzież, rodziców, wychowawców, sprzedawców napojów alkoholowych, kierowców) w działania na rzecz ograniczania

popytu na środki psychoaktywne.

Zadanie nr 4

Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych

- A. Wspieranie działań grup samopomocowych oraz klubów abstynenta skierowanych do mieszkańców Świętochłowic, w tym: organizacja turnusów terapeutycznych dla osób uzależnionych, treningi rozwoju osobistego dla osób po leczeniu odwykowym, dofinansowanie imprez i sesji wyjazdowych promujących trzeźwość i pomocnych w rehabilitacji osób po odbytych leczeniu odwykowym.
- B. Wspomaganie działań ośrodków pomocy osobom uzależnionym, w tym pokrywanie kosztów pobytu mieszkańców Świętochłowic w Izbie Wyrzeźwień.

Realizatorzy zadania:

- Stowarzyszenia abstynenckie
- Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia

Gmina może powierzyć wykonanie niektórych zadań programu organizacjom pozarządowym pod warunkiem, że w statucie tych organizacji znajdują się zapisy określające ich zaangażowanie w sprawy związane z rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Bardzo ważnym partnerem w tym zakresie są stowarzyszenia i kluby abstynenckie, które powinny realizować szeroko rozumianą pracę socjoterapeutyczną wśród osób uzależnionych i ich rodzin, zapewniać integrację społeczną i przeciwdziałać tym samym wykluczeniu społecznemu.

PRZEWODNICZĄCY RADY MIEJSKIEJ
W ŚWIĘTOCHŁOWICACH

Rafał Łataś

UZASADNIENIE

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz działań mających na celu przeciwdziałanie narkomanii. Realizacja tych zadań prowadzona jest w oparciu o Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2018 stanowi część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Świętochłowic do roku 2030, przyjętej Uchwałą Rady Miejskiej w Świętochłowicach Nr X/88/15 z dnia 3 czerwca 2015 r. Program określa lokalną strategię Gminy Świętochłowice w zakresie profilaktyki uzależnień oraz ograniczania szkód zdrowotnych i społecznych wywołanych przez używanie i nadużywanie środków psychoaktywnych, uwzględniając cele operacyjne Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016 -2020 przyjętego rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r. w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi.

Ponadto projekt niniejszej uchwały został poddany konsultacji z Miejską Radą Działalności Pożytku Publicznego w Świętochłowicach zgodnie z Uchwałą Nr VI/59/11 Rady Miejskiej w Świętochłowicach z dnia 30 marca 2011 r. w sprawie szczegółowego sposobu konsultowania z Miejską Radą Działalności Pożytku Publicznego w Świętochłowicach projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej organizacji pozarządowych i podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. W związku z powyższym podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2018 jest zasadne.

PREZYDENT MIASTA

David Kostempski

Naczelnik Wydziału

Joanna Peretiatkiewicz